



Poul Schlüters tale ved Folketingets åbning

Taler

Poul Schlüter
Statsminister

Dato

5. oktober 1982

Sted

Christiansborg

Det er en ny regering, som i dag præsenterer folketinget for en ny politik.

De problemer, regering og folketing i fællesskab skal løse, er naturligvis de samme, som vi gennem så lang tid har været stillet over for.

Men alle ved, at problemerne har fået lov til at vokse sig alt for store, og det er blevet mere og mere åbenbart, at der er brug for en ny politik.

En politik, der effektivt kan styrke erhvervenes konkurrenceevne og frigøre de kræfter, der vitterligt findes i den danske befolkning og på vore arbejdspladser.

En politik, der kan genskabe tilliden til at der nu bliver gjort op med de store problemer, og til, at det kan nytte, og at det kan lønne sig at gøre en indsats.

En politik, der kan skabe en bedre balance mellem det, der bruges over de offentlige kasser, og det, der er baggrund for i produktionen.

Derigennem – og nok alene derigennem – kan vi genskabe modet og optimismen ude i erhvervslivet og i hele befolkningen. Genskab gåpåmod og optimisme og tillid til fremtiden, det vil være en vældig – og nok uundværlig – løftestang, som kan sikre, at vi igen får skabt ligevægt i Danmarks og danskernes økonomi. For den ligevægt skabes jo af de mennesker, der arbejder ude i vore tusinder af virksomheder, men også i de hundredtusinder af husholdninger rundt om i landet.

Vi skal fremme den enkeltes initiativ og ansvarsfølelse over for egen situation og forståelsen for, at man ikke bare kan stille øgede krav til det offentlige.

Vi skal søge at gøre virksomhederne så stærke som overhovedet muligt, så de igen får evne til på naturlig vis at skabe nye, produktive arbejdspladser og sikre medarbejderne en god realløn. Derigennem øger vi samtidig det offentliges indtægtsmuligheder, og vi skaber større social sikkerhed netop for de svageste grupper. Derigennem skaber vi i det hele taget bedre livsvilkår for menneskene i vort samfund.

Vi forelægger i dag en politik, som er klart udtryk for en liberal regerings holdning til problemerne.

Regeringen har ikke noget ønske om at være sig selv nok. Det har den for resten heller ingen mulighed for. Vi er en mindretalsregering. Vi forelægger derfor i dag hovedlinjerne i vor politik med åbenhed over for forhandling og samarbejde med folketingets partier. Vi håber naturligvis, at vi vil blive mødt med den samme åbenhed og vilje til at medvirke til holdbare løsninger.

Både regeringspartierne og oppositionspartierne vil pådrage sig et tungtvejende

ansvar, hvis det ikke lykkes hurtigt nok at få skabt et bæredygtigt flertal omkring en politik, der kan vende udviklingen.

Det er på høje tid, det sker.

Hvis vi ikke vender udviklingen nu, vil problemerne hurtigt vokse os alle over hovedet.

Der er desværre ikke nogen udsigt til et snarligt opsving i produktion og beskæftigelse i udlandet.

Derfra kan vi altså ikke vente nogen hjælp til forbedring, hverken af betalingsbalancen, beskæftigelsen eller virksomhedernes produktions- og afsætningsvilkår.

På alle tre områder bliver vi nødt til selv at gøre en meget alvorlig indsats.

Alt peger desværre i retning af, at underskuddet på betalingsbalancen i de kommende år vil nå op over 20 mia kr. – allerede i år kommer vi antagelig dér op omkring.

Arbejdsløsheden er på over en kvart million, og der er desværre en tendens til stigning i de kommende år.

Udviklingen har samtidig skabt vanskeligheder for et stærkt voksende antal virksomheder i dansk erhvervsliv. Antallet af fallitter og virksomhedsnedlæggelser er steget foruroligende. Vi risikerer faktisk at komme ind i en ond cirkel, hvor det ene krak trækker det andet med sig. Det er en udvikling, som må skabe pessimisme og utryghed hos mange mennesker.

Der er kun ét middel, som kan vende denne udvikling og både styrke betalingsbalancen og samtidig redde virksomheder og arbejdspladser.

Danske virksomheder skal gøres mere konkurrencedygtige over for udenlandske produkter, både på eksportmarkederne og dér, hvor danske varer på hjemmemarkedet konkurrerer med importerede varer. Så enkelt er det.

Derfor bliver vi nødt til at gribe håndfast ind over for den inflatoriske udvikling i pengeindkomsterne.

Trods en behersket lønglidning ligger de samlede lønstigninger på omkring 10 pct. om året. Hvis der ikke gribes ind, vil stigningerne vel blive af mindst samme størrelse i den kommende tid. Det er flere procent over, hvad vi må regne med som gennemsnit for de lande, vi skal konkurrere med. På den måde ville vi hurtigt have opspist den forbedring af konkurrenceevnen, som bl.a. de seneste års kursjusteringer har givet os.

Derfor vil regeringen i dag fremsætte lovforslag, som skal sikre, at udviklingen i pengeindkomsterne i de kommende 2 år holder sig inden for rammer, der muliggør en virkelig mærkbar forbedring af konkurrenceevnen.

Vi stiller forslag om et midlertidigt løn- og avancestop, der skal gælde fra i dag og frem til den 1. marts 1983.

Industriministeren og arbejdsministeren får bemyndigelse til at forlænge stoppet, indtil overenskomster, der dækker mindst halvdelen af beskæftigelsen inden for LO/DA- området, er trådt i kraft – dog højst for en måned.

Vi foreslår endvidere i dag, at alle dyrtidsreguleringer i henhold til kollektive lønoverenskomster m.v. suspenderes fra og med reguleringer i henhold til januarpristallet 1983 til og med reguleringer i henhold til januarpristallet 1985. Det samme skal gælde de automatiske reguleringer af overførselsindkomster m.v. bortset fra én ting, nemlig de sociale pensioner. Regeringen lægger vægt på, at vi sikrer, at de fremover bliver reguleret i henhold til prisudviklingen.

Det betyder ikke, at eventuelle suspenderede dyrtidsportioner kommer til udløsning senere. Grundlaget for eventuelle senere dyrtidsreguleringer bliver pristallet for januar 1985.

Regeringen vil også fremsætte lovforslag om, at gældende af tale- og overenskomstbestemmelser om taktregulering sættes ud af kraft – med øjeblikkelig virkning. De fremtidige lønfastsættelsesformer fastlægges af arbejdsmarkedets parter ved de kommende aftale- og overenskomstforhandlinger.

Regeringen vil søge forhandlingerne med de offentligt ansatte afsluttet inden

overenskomstafslutningen på det private arbejdsmarked.

Det er regeringens opfattelse, at lønstigningerne for de offentligt ansatte i løbet af aftale- og overenskomstperioden 1983-1985 skal holdes inden for en ramme på i alt 4 pct. pr. år.

Reguleringen af overførselsindkomster – bortset fra de sociale pensioner, som jeg allerede har nævnt – vil ske inden for den samme ramme på 4 pct. om året.

Parterne på det private arbejdsmarked kan frit forhandle deres overenskomster, men regeringen vil henstille til parterne, at de afslutter deres overenskomster under hensyntagen til den stærke afdæmpning af stigningen i pengeindkomsterne, der sker på de andre områder.

Hvis forhandlingerne – jeg siger: hvis forhandlingerne – på det private arbejdsmarked fører til lønstigninger, der er på niveau med hvad der sigtes mod på andre områder, finder regeringen det forsvarligt at forhøje personfradraget ud over, hvad der foreslås i forbindelse med fastlæggelsen af udskrivningsprocenten for 1983, som vi nu skal i gang med. Regeringen vil fremsætte forslag om et ekstra personfradrag, så snart det ligger klart, at betingelserne om en meget tilbageholdende lønudvikling er opfyldt. Dette højere personfradrag vil betyde, at skatten derefter vil blive sat ned med ca. 100 kr. om måneden i resten af året.

Der vil blive fremsat forslag – og det vil også ske i dag – om, at udbetalingen af udbytter, dividender, bonus, tantiemer, honorarer og den slags ikke i 1983 og 1984 må være højere end i 1982.

Ud over det midlertidige stop for avancer i den periode, hvor det absolutte lønstop er gældende, vil regeringen ikke foreslå begrænsninger i erhvervenes handlefrihed – tværtimod vil regeringen søge at fjerne nogle af de mange reguleringer og restriktioner, der gennem årene er blevet lagt på erhvervslivet.

Hvorfor nu det? Fordi regeringen mener, at mange virksomheder har en så lav indtjeningsevne, at den kan føre til faldende produktion og beskæftigelse eller endog til virksomhedslukninger. Regeringen mener, at virksomhederne skal have mulighed for at opnå et bedre forhold mellem pris og omkostninger og dermed den bedre indtjening, som er nødvendig, hvis de skal producere og investere mere og beskæftige flere end tidligere.

Monopoltilsynet har jo i den permanente monopol- og prislovgivning beføjelser, som gør det muligt at hindre, at der sker en urimelig udvikling på pris- og avanceområdet.

Den forbedring af konkurrenceevnen, som vil blive resultatet af en indkomstpolitik efter disse retningslinjer, tror vi vil være en vældig stimulans for virksomhedernes produktion og for deres investeringer, som vi har så hårdt brug for.

Regeringen har den opfattelse, at tilskudsordninger af mere eller mindre selektiv karakter ikke er et egnet middel til yderligere at styrke erhvervslivet.

Derimod er der forskellige muligheder i skattepolitikken. Vi vil ikke gennemføre væsentlige ændringer i skattesystemet, og regeringen ønsker rentefradragsretten

bevaret, men vi vil søge at forenkle skatteopgørelsen og de mest indviklede dele af vort skattesystem, således bl.a. afskrivningsreglerne.

For at bidrage til, at den forbedrede konkurrenceevne hurtigst muligt kan føre til en forøgelse af de erhvervsrettede investeringer, agter regeringen, så snart de grundlæggende indkomst- og finanspolitiske beslutninger er truffet af folketinget, at fremlægge forslag til i et program til investeringsfremme. Dette forslag skal betragtes som et vigtigt element i den samlede økonomiske politik, regeringen søger at få gennemført i denne samling.

Investeringsprogrammet vil bygge på generelle skattemæssige foranstaltninger til fremme af de erhvervsmæssige investeringer, men også fremme af offentligt kontrollerede selskabers investeringsprogrammer, fremme af investeringer, der kan og skal ske på koncessionsbasis, samt fremme af hovedsagelig private investeringer i trafik, i kommunikation og ikke mindst i ny teknologi.

For umiddelbart at styrke beskæftigelsen i håndværksfagene vil vi fremsætte forslag om, at der i 2 år, nemlig i 1983 og 1984, bliver givet adgang til fradrag for udgifter til vedligeholdelse og forbedring af ejer- og lejerboliger. Jeg gentager: både ejer- og lejerboliger. For samme periode må vi så suspendere standardfradraget for ejerboliger – dog med undtagelse for pensionister og ejere af ejerboliger, der er opført efter 1. januar 1977 – ligesom forskellige særordninger vil kunne undværes.

Situationen i dansk landbrug har været meget vanskelig, især for nyetablerede og for dem, der har foretaget kapitalkrævende investeringer i øget produktion. Der er i de senere år gennemført en række foranstaltninger, som dog ikke har vist sig at være tilstrækkelige. Landbrugets indtjeningsforhold er i den seneste tid blevet bedre, men niveauet er fortsat utilstrækkeligt, og egenkapitalen er alt for lav i dansk landbrug. Derfor er rentebyrden fortsat for stor. Den afdæmpning af

omkostningerne, som regeringen lægger op til, vil også komme landbruget til gode. Derudover er det regeringens opfattelse, at forbedringer af landbrugets vilkår kan ske inden for rammen af tilbudte forbedringer eller tilsagn i henhold til aftale mellem landbruget og den tidligere regering.

Regeringen anser det for væsentligt, at den usikkerhed, hvorunder fiskerierhvervet har måttet arbejde i de senere år, bliver bragt til ophør.

Regeringen er derfor indstillet på at arbejde for at opnå en permanent fiskeripolitisk løsning. I disse forhandlinger vil regeringen have for øje, at det danske fiskerierhvervs stilling vil kunne opretholdes i et tilfredsstillende omfang. Regeringen arbejder for, at det danske fiskerierhvervs og også fiskeindustriens stilling ikke bliver forringet.

Endelig vil regeringen overveje, hvilke muligheder der er for at give lønmodtagerne mulighed for på favorable vilkår at deltage i en mere aktiv finansiering af dansk erhvervsliv.

Formålet med alle de foranstaltninger her har omtalt, er naturligvis at få mere gang i produktionen på vore arbejdspladser, så vi kan få fjernet den utryghed og det mismod, som gør dagligdagen mere håbløs for mange mennesker, end den behøver at være.

Men det vil samtidig bidrage stærkt til at løse det andet store problem, vi har foran os.

Det finanslovsforslag, som blev fremsat af den tidligere regering, viste et underskud på 74 mia kr. Vi har gennemgået tallene, og forudsætningerne peger på, at et underskud på ca. 80 mia kr. er mere realistisk.

Men det er jo udtryk for en helt uholdbar situation. Hvis vi ikke nu bryder væksten i underskuddet, vil alene stigningen i statens rentebyrde føre os ind i en fortsat og selvforstærkende vækst i statens underskud. Samtidig er det en belastning for Danmarks kreditværdighed.

En forøgelse af skattetrykket anser den nye regering ikke for at være et egnet middel til at få underskuddet bragt ned.

Det er derfor, det haster med at få gennemført tilstrækkelig store besparelser på de offentlige budgetter.

Regeringen fremsætter nu forslag til – og beslutninger om – besparelser på de offentlige budgetter på 20 mia kr. i 1983 og ca. 37,5 mia kr. i 1984. Det er store tal, men de er nødvendige.

En væsentlig del af besparelserne vil vedrøre overførselsindkomsterne, hvor vi bl.a. foreslår en trinvis sænkning af dagpengemaksimum fra 90 til 80 pct., indførelse af én karensdag for sygedagpenge og sygeløn og forhøjelse af arbejdsgivernes og de forsikredes bidrag til arbejdsløshedskasserne.

En del af besparelserne nødvendiggør en vis sænkning af det offentliges serviceniveau og forøget brugerbetaling inden for forskellige områder.

De offentlige virksomheders underskud vil vi søge bragt ned gennem besparelser og takstforhøjelser.

Der vil ske en reduktion også af erhvervsstøtte, af boligstøtte og af beskæftigelsesordninger.

Den afdæmpning i indkomstudviklingen, regeringen sigter mod, vil formindske udgifterne til offentlige lønninger, til dagpenge, til uddannelsesstøtten og til sociale pensioner.

Der vil blive opnået besparelser gennem effektiviseringer, gennem omlægninger og gennem omprioriteringer.

Andre besparelser kan vi opnå ved at tynde ud i det net af cirkulærer, som belaster både den offentlige forvaltning og borgerne. Det kan bidrage til at øge produktiviteten i forvaltningen – det er også godt – og ude hos borgerne. Unødige eller unødigt strenge reguleringer ser vi som en uønsket begrænsning af borgernes handlefrihed.

Det gælder også i forhold til kommunerne. Større kommunal frihed mener vi vil styrke ansvarsfølelsen og viljen til at være med til at bære de fælles byrder.

Mange kommuner er i vanskeligheder – det ved vi – skattegrundlaget kan ikke

længere følge med til det voksende udgiftspres.

Det er et problem, regeringen har forståelse for. Den eneste udvej, vi kan anvise, er, at presset på udgifterne må mindskes. Vi kan hjælpe kommunerne ved at se kritisk på cirkulærer og på bestemmelser, der unødigt forøger udgifterne, og vi har bedt kommunerne om i deres forvaltninger at se på, hvor der er cirkulærer og bestemmelser, som i særlig grad virker forsinkende og fordyrende.

I dag forvalter kommunerne faktisk over halvdelen af de offentlige udgifter. Dette er altså vigtigt. Store dele finansieres gennem generelle tilskud eller gennem refusioner fra staten. Dette område må nødvendigvis inddrages, når staten skal til at reducere sine udgifter så stærkt, som det nu er blevet nødvendigt.

Regeringen vil derfor foreslå besparelser, som gør det [SIC] muligt at nedsætte tilskuddene til kommunerne med 3 mia kr. i 1983 og med 6 mia kr. i 1984. Der vil selvfølgelig blive optaget forhandlinger med kommunerne om dette.

På baggrund af, at regeringens indkomstpolitiske foranstaltninger også omfatter de offentligt ansattes pensioner, finder regeringen det rimeligt, at andre pensionsordninger også bidrager til den økonomiske sanering. Derfor indføres for 1983 og 1984 en midlertidig ordning, hvorefter pensionskasser, forsikringsselskaber m.v. bidrager med ca. 4 mia kr. i 1983 og et lidt større beløb i 1984.

Jeg har her omtalt de største samlede poster i vore spareforslag. Folketinget vil naturligvis blive orienteret om alle områderne hurtigt. Der omdeles, når min tale er holdt, en hvidbog om regeringens økonomiske politik i detaljer.

De samlede besparelser og merindtægter på ca. 25 mia kr. i 1983 og på godt 40 mia kr. i 1984 vil ikke medføre en tilsvarende nedgang i statens underskud – sådan er jo sammenhængen – men de vil medføre, at et budgetteret underskud for 1983 på 15 pct. af bruttonationalproduktet vil kunne reduceres til ca. 13 pct. af bruttonationalproduktet.

Den økonomiske politik, vi hermed lægger frem for folketinget og befolkningen, vil jo nok af mange blive opfattet som barsk.

Men det er uundgåeligt. Og det havde været lettere, om vi var begyndt noget før. Der er byrder – ret så tunge byrder – som skal bæres af os alle i fællesskab, hvis det skal lykkes at vende den økonomiske udvikling i en mere positiv retning.

Det er naturligvis rigtigt – det ved vi godt alle sammen – at den internationale krise har skabt problemer for os. Vist så, men der er jo også problemer, som vi selv har været med til at gøre større, og som vi selv skal finde en løsning på. Jeg tænker på den fortsatte gældsstiftelse til udlandet, og jeg tænker på det eksplosivt stigende underskud på statsfinanserne. Hvis vi ikke kan løse de problemer, kan vi heller ikke klare vore andre vanskeligheder – heller ikke arbejdsløshedsproblemet.

Vi kan jo ikke fortsætte med at skabe job, som ikke har deres baggrund i et naturligt behov ude i befolkningen; det er ingen løsning.

Vi kan heller ikke komme uden om – selv om vi gerne ville – store begrænsninger også i de sociale udgifter. Her vil regeringen lægge vægten på, at mennesker, som vitterlig ikke kan klare sig selv, undgår at blive berørt. Ikke mindst de ældre vil regeringen tage særligt hensyn til. Men ellers kan vi ikke blive ved i samme omfang som før at betale til mennesker, som egentlig godt skulle kunne klare sig selv. Vi må stoppe de huller til, som bliver udnyttet på en utilsigtet måde. Så får vi nemlig også bedre råd til at være mere hensynsfulde over for dem, der vitterlig ikke kan klare sig selv.

Lad mig slå fast, så det ikke kan misforstås, at Danmark også efter de mange tilpasninger, regeringen foreslår, vil have et enestående højt stade med hensyn til den service, det offentlige tilbyder borgerne.

Den sociale tryghed – også dagpengene ved arbejdsløshed og sygdom – vil fortsat næppe have sit sidestykke nogen steder i verden.

1983 vil stille enorme krav til os alle i det danske samfund. Men hvis vi bare udskød en del af tilpasningen, ville det blot blive endnu sværere – måske næsten umuligt – om et år eller to.

Vi ønsker ikke i dag at foregøgle nogen, at man, hvis bare man følger regeringens politik, i løbet af et år eller to vil have løst alle vanskelighederne, så vi straks igen kan begynde at lempe på den økonomiske politik; så let er det ikke. Både arbejdsløsheden, underskuddet på betalingsbalancen og underskuddet på statsbudgettet vil være problemer, vi kommer til at slås med en lang række år frem i tiden her i folketinget, og uanset hvem der er regering. Vi må i alle tilfælde regne med en ret betydelig stigning i statsgælden også i de kommende år.

Men det afgørende er, at vi får vendt udviklingen nu – og at vi ikke igen slipper grebet i utide, men fører den stramme politik igennem. Det vil være nødvendigt, mener regeringen, at videreføre omlægningen af den offentlige udgiftspolitik i 1984, men sandelig også i de følgende år.

Vi har ingen garanti for, at der ikke kan komme nye vanskeligheder udefra. Men vi kan tilpasse vor politik efter dem, og vi kan sørge for – og det er vigtigt – at vor egen politik ikke længere følger en siksakkurs.

Måske ville nogen foretrække, at vi gik endnu hårdere til værks, så resultaterne også kom noget hurtigere. Men vi skal finde den duelige balance. Både erhvervslivet og husholdningerne skal have tid til at tilpasse sig. Vi skal ikke stramme så kraftigt, at vi bare forstærker erhvervslivets vanskeligheder og slår virksomheder i stykker. Så ville vi også let skade eksporten. Der er jo mange eksportvirksomheder – det skal huskes – der er helt afhængige af det grundlag, de har på det danske hjemmemarked.

Men også rundt omkring i familierne skal der være tid til at indrette sig på de strammere vilkår.

Jeg håber – og jeg tror også – at der i befolkningen vil være bred forståelse for, at det er nødvendigt, at vi vælger løsninger, der nu går til roden af vore problemer, og det giver også respekt.

Det gælder helt enkelt om, at nu skal vi skabe grundlaget for at opretholde arbejdspladser og skabe nye arbejdspladser. Når det kommer til stykket, er det den bedste måde, hvorpå vi kan vise solidaritet med de arbejdsløse, med dem, der er truet af arbejdsløshed – det er også mange – og med de mange

selvstændige, der frygter for, at deres eksistens er i fare.

Vi skal også kunne være vor generations indsats bekendt over for de unge, og vi skal ikke bare overlade dem et land med bundløs gæld og al den ufrihed, det ville betyde;

Jeg vil gerne give en besked til alle dem, der har ansvaret for en virksomhed et eller andet sted i landet.

Den nye regering satser på erhvervslivet og vore arbejdspladser. Det er derfra, fremgangen skal komme. Vi forsøger nu at lægge tingene bedre til rette for jer.

Men så har I også et ansvar. Det må ikke blive en sovepude. Regeringen forventer helt enkelt af jer, at I nu tager fat og udnytter mulighederne. Den politik, vi har lagt frem, skal give erhvervslivet bedre grundlag for at konkurrere, producere og investere.

Men så er det de erhvervsdrivendes ansvar, at de muligheder også bliver udnyttet fuldt ud; det lægger vi vægt på at sige i dag.

På lidt længere sigt ønsker regeringen efterhånden at få gennemført en række ændringer, som både kan fremme den økonomiske udvikling og kan dreje udviklingen i retning af et mere liberalt og ansvarligt samfund.

Vi vil således søge arbejdet med byrdefordelingsreformen afsluttet med det sigte at få refusionerne til kommunerne afløst af generelle tilskud.

Vi vil undersøge mulighederne for at give statsvirksomhederne større selvstændighed. Der skal lægges loft over underskuddsdækningen. Men det kan indebære, at virksomhederne så til gengæld får større frihed til at disponere forretningsmæssigt.

Vi vil iværksætte et udvalgsarbejde for at få undersøgt, hvordan vi kan lette vilkårene for de små og mellemstore virksomheder, som spiller en afgørende rolle både økonomisk og som en værdifuld del af vort samfundsmønster.

Den udvikling, der er i gang i energisektoren, kan yde et væsentligt supplerende bidrag til løsningen af vore problemer.

Efterforskningen og indvindingen af olie og gas i den danske undergrund vil vi forstærke.

I løbet af ganske kort tid vil de generelle vilkår for udstedelse af nye tilladelser ligge klar. Folketinget Vil få en redegørelse om det. Regeringen venter at indkalde ansøgninger om nye tilladelser allerede i begyndelsen af 1983.

Regeringen vil fremsætte forslag om en lovgivning for Dansk Olie & Naturgas A/S. Sigtet hermed er at afgrænse selskabets opgaver og klarlægge folketingets indseende med selskabets virksomhed.

Fra midten af 1990erne vil brug af kernekraft årligt kunne spare det danske samfund for milliardbeløb. De undersøgelser om sikkerhed og affaldsopbevaring, der er i gang, skal afsluttes, før regeringen vil tage stilling til kernekraftspørgsmålet. Hvis regering og folketing beslutter sig for anvendelse af kernekraft i Danmark, vil spørgsmålet blive forelagt befolkningen ved en folkeafstemning.

Det er vigtigt, at både erhvervslivet og husholdningerne ser en egen interesse i at spare på energien. Yderligere energibesparelser og omlægninger af energiforbruget bort fra olie vil fortsat kræve, at kommunerne, amterne og forsyningsselskaberne medvirker. Regeringen forventer og regeringen indbyder til et samarbejde herom.

Tidligt i denne folketingssamling agter regeringen at give folketinget en redegørelse om de fremtidige trafikforbindelser mellem Øst- og Vestdanmark. Denne redegørelse vil blive givet dels på baggrund af det undersøgelsesprogram, der blev iværksat efter beslutningen i 1978 om at udskyde Storebæltsbroen, dels i lyset af landets samlede økonomiske og beskæftigelsesmæssige situation.

Beskyttelsen af miljøet vil blive videreført både gennem internationalt samarbejde og gennem den hjemlige miljøpolitik.

De erfaringer, vi har gjort med kemikalieaffald, der er deponeret år tilbage, og hvor virkningerne nu viser sig, understreger nødvendigheden af en lovgivning om nedgravet kemikalieaffald. Det omgivende miljø – og det gælder ikke mindst grundvandet – må sikres mod alvorlige skader.

Regeringen vil optage forhandlinger med kommunerne om en omlægning af det kommunale tilsyn på miljø- og levnedsmiddelområdet. Der kan være brug for at anvende flere ressourcer til kontrollen på områder, hvor det er vigtigt for forbrugerne og lokalbefolkningen, men det kan så til gengæld modsvares af en noget mindre kontrol andre steder, f.eks. med detailhandelsforretninger.

Danske virksomheder eksporterer faktisk efterhånden i vidt omfang miljøudstyr. I mange tilfælde sker det på baggrund af et samarbejde med miljømyndighederne. Dette samarbejde vil vi søge at få udbygget.

I en økonomisk krisetid er det vigtigt, at problemerne løses under hensyn til de langsigtede konsekvenser. Den økonomiske afmatning og den tekniske udvikling må ikke begrænse familiernes muligheder for at leve et trygt liv med gode udfoldelsesmuligheder. Derfor er det vigtigt, at offentligheden bliver inddraget i planlægningen af vore omgivelser. Men på den anden side er det samtidig vigtigt, at der ikke planlægges så »tæt«, at den enkelte ikke får den fornødne frihed til at indrette sin tilværelse.

Den drejning, regeringen ønsker at give den økonomiske politik, er udtryk for, at vi lægger afgørende vægt på, at samfundet udvikler sig med en stadig øget vægt på kvalitet, på frihed og på respekt for det enkelte menneske og dets ret til selv at vælge. Det er de enkelte menneskers fantasi og vilje til at gøre en indsats, vi skal kalde på. Disse synspunkter vil også præge regeringens politik på en lang række andre områder.

Folkekirken bør som hidtil være en integreret del af samfundet. Der må være vide rammer til at videreføre folkekirkens frihedstraditioner, ikke mindst forkyndelsesfriheden. Fællesskabet mellem kirken og befolkningen, der bl.a. finder udtryk i det mangeartede frivillige arbejde, som udføres i tilknytning til

den lokale kirke, må fastholdes ved, at menighedsrådenes indflydelse styrkes. Regeringen ønsker fortsat at bygge på befolkningens interesse for og menighedsrådenes ansvar for forvaltningen af folkekirkens anliggender.

På kulturområdet vil vi føre en politik, som sætter os i stand til både at bevare vore kulturelle institutioner og at sikre gode vilkår for den mangeartede kulturelle aktivitet, der jo foregår uden for institutionerne. Heller ikke på dette område er der netop nu plads for store og udgiftkrævende reformer, selvfølgelig ikke, men vi tror, at det vil være muligt inden for de givne rammer at skabe de vilkår og udfoldelsesmuligheder for kulturlivet, der efter regeringens opfattelse er behov for – ikke mindst i økonomiske krisetider. På samme måde vil regeringen bygge videre på de gode traditioner for det frivillige idræts- og ungdomsarbejde.

På medieområdet – og specielt når det gælder radio og TV – er der i særlig grad brug for en politik, der kan føre til større frihed og til øgede valgmuligheder. Regeringen vil arbejde for en fjernelse af restriktioner – i lovgivning og administrative bestemmelser – som står i vejen for opfyldelsen af dette mål.

Ønsket om kvalitet og om størst mulig frihed vil også præge regeringens politik vedrørende forskningen. Det er en vigtig sag, for det er i høj grad gennem uddannelsen og forskningen, vi skal lægge grunden til fornyelse og fremgang. Der er behov for en forøgelse af dansk forskningsindsats – og det gælder ikke blot den offentlige – hvor vi efterhånden ligger på et betænkeligt lavt niveau. Der er fremtid i forskning.

Regeringen vil, trods de stramme økonomiske tider, opretholde det nuværende stade for uddannelserne og for beskæftigelsen af de unge.

På skole- og uddannelsesområdet som på andre områder vil der blive forenklet og afbureaukratiseret og skabt større bevægelighed mellem den offentlige og den private sektor. Administrationen vil blive tilrettelagt sådan, at det bliver lettere at bevare de små enheder uden merudgifter. Seminariestrukturen vil blive ændret i overensstemmelse hermed. De frie skoleformer vil vi sikre uændret jævnbyrdighed som alternativ og supplement til de offentlige. Regeringen vil bestræbe sig på at højne indholdet i fagene dansk og historie gennem udsendelse af nye vejledninger, og regeringen vil søge problemerne omkring faget kristendomskundskab løst.

Ledigheden blandt de unge har nået et uacceptabelt omfang. Samfundet og de unge ledige er bedst tjent med, at de unge får et uddannelses tilbud, i stedet for at de går på dagpenge eller kontanthjælp. Regeringen vil gennem en liberalisering af adgangen til uddannelserne nedbringe ventelisterne, og vi vil øge den enkelte unges frihed til at vælge sin uddannelse. Dette vil forudsætte, at vi udnytter alle muligheder for at øge uddannelseskapaciteten – med særlig vægt naturligvis på områder, hvor der er god beskæftigelse.

Ved forhandling med organisationerne vil regeringen søge at få lettet adgangen til at få oprettet flere lærekontrakter. Og i social- og sundhedsuddannelserne vil der blive genindført en form for forpraktik.

Vi mener, der ligger et særligt problem i, at unge på samme alderstrin økonomisk ofte er meget forskelligt stillet, alt efter om de har beskæftigelse, er under uddannelse eller modtager dagpenge eller bistandshjælp.

I forbindelse med, at der tilvejebringes uddannelsesmuligheder for alle unge, vil regeringen tilstræbe en harmonisering på dette område. Regeringen vil give folketinget en redegørelse for alle disse problemer snart.

Respekten for det enkelte menneske er på afgørende måde i fare, hvis vi ikke betrykker retssikkerheden og retsbeskyttelsen i Danmark på alle områder.

Mistænkte og dømte må være sikret en rimelig retsbeskyttelse, men det er jo ikke mindre vigtigt, at retssystemet er indrettet således, at lovlydige borgere kan have tillid til, at der reageres hurtigt og reageres effektivt, hvis de udsættes for overgreb gennem lovbrud.

Derfor vil regeringen tilstræbe en effektivisering af vort retssystem, herunder ved en mere rationel anvendelse af retsvæsenets ressourcer.

Regeringen agter desuden at fremsætte forslag til ændringer i skattelovgivningen, der kan styrke borgernes retssikkerhed. Dette vil bl.a. blive tilstræbt gennem en øget adgang til at få bindende forhåndsbesked fra skattemyndighederne om de skattemæssige konsekvenser af påtænkte dispositioner. Det er der behov for.

Tilsvarende vil regeringen foreslå, at udgifter til sagkyndig bistand i skatteretssager skal kunne fradrages i indkomsten.

Det indgår også i regeringens planer snarest at nedsætte et permanent sagkyndigt udvalg på skatteområdet – et skatteovråd – der kan medvirke til at sikre klarhed og sammenhæng i reglerne på skatteområdet.

Gennem en lang årrække har der i folketinget været bred enighed om Grønlandspolitikken. Det er regeringens hensigt at søge denne enighed opretholdt, og vi tillægger det stor betydning at have en god balance i forholdet mellem hjemmestyret og rigsmyndighederne.

Det er regeringens håb, at forhandlingerne om Grønlands fremtidige forhold til EF kan blive afsluttet hurtigst muligt. Regeringen vil yde Grønland al mulig støtte i bestræbelserne for at opnå den bedst mulige løsning af problemerne.

Regeringen lægger vægt på at bevare og at udbygge det tillidsfulde samarbejde mellem Færøerne og Danmark inden for den eksisterende hjemmestyreordning. Støtten til det færøske samfund vil – under hensyntagen til den økonomiske situation i Danmark – blive opretholdt i det omfang, som behovene på Færøerne tilsiger.

Der har gennem årtier været en bred politisk enighed om Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Den nye regering betragter det som helt afgørende, at denne tilstand bliver opretholdt. Det vil bidrage til at styrke Danmarks internationale anseelse, og det vil ikke være til nogen skade.

Dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik skal fortsat bygge på vort medlemskab af EF, af NATO og af FN samt vor deltagelse i det nordiske samarbejde.

Danmark vil videreføre sin hidtidige politik i FN, ligesom vi vil fortsætte og videreudvikle det nære samarbejde gennem årene med de nordiske lande.

Dansk forsvar er jo et led i NATOs samlede forsvar, hvis fredsbevarende rolle regeringen tillægger afgørende vægt.

Den brede politiske og folkelige opbakning bag forsvaret, der kom til udtryk i forsvarsforliget i august 1981, må fastholdes.

Danmark har i foråret tiltrådt NATOs forstærkningsplan. Regeringen vil fortsat arbejde for at gennemføre denne plan for det danske område.

Den internationale udvikling giver anledning til bekymring.

Forholdet mellem Øst og Vest er præget af de seneste års alvorlige tilbageslag.

Sovjetunionens besættelse af Afghanistan og Vietnams besættelse af Kampuchea er ikke blevet bragt til ophør på trods af verdenssamfundets klare fordømmelse.

Det polske styre opretholder fortsat krigsretstilstanden og vægrer sig desværre ved at løslade de internerede og genoptage en bred samfundsdialog, men dialogen mellem øst og Vest må videreføres. Afspændingen er fortsat målet for vor politik, men den må være baseret på den nødvendige sikkerhed. Det er grundlaget for NATOs politik, som regeringen fortsat vil støtte.

Regeringen hilser med tilfredshed, at USA og Sovjetunionen nu forhandler om begrænsning af strategiske atomvåben samt om mellemdistanceraketterne i Europa.

Det er også regeringens håb, at det nylig fremlagte vestlige forslag kan bidrage til en væsentlig reduktion af de konventionelle styrker i Centraleuropa.

Situationen i Mellemøsten er urovækkende. De seneste begivenheder i Libanon har understreget behovet for en omfattende politisk løsning i denne region.

En sådan løsning må på samme tid omfatte Israels berettigede krav på sikkerhed og palæstinenserens ret til selvbestemmelse. I denne forbindelse hilser regeringen den amerikanske præsidents nylige udspil velkommen som et betydeligt skridt i den rigtige retning. Også den holdning, som de arabiske stats- og regeringschefer gav udtryk for på deres møde i Fez, er en positiv udvikling.

Det er et positivt træk, at Europa i stigende grad taler med en stemme. Som led i den danske formandsopgave vil regeringen virke for, at det europæiske politiske samarbejde videreudvikles, ligesom vi er indstillet på en udbygning af EF-samarbejdet på grundlag af traktaten. De opnåede resultater må fastholdes. Det gælder navnlig toldunionen, den fælles landbrugspolitik og det fælles finansielle ansvar for de fælles aktiviteter.

Vi vil videreføre bestræbelserne for, at EF giver en aktivitetsfremmende økonomisk politik en høj prioritet.

Regeringen vil aktivt virke for, at GATT-ministermødet til november vil bekræfte frihandelen og dermed dæmme op for de skadelige tendenser, som kan ses i retning af øget protektionisme.

Danmark er et af de fire industrilande i verden – der er desværre kun fire – som har opfyldt FNs målsætning om at yde 0,7 pct. af bruttonationalproduktet som udviklingsbistand. Den nye regering er besluttet på, at Danmark fortsat skal opfylde denne målsætning. Den nuværende bistand på 0,73 pct. af bruttonationalproduktet vil blive fastholdt i 1983, og den vil i 1984 blive forøget til 0,74 pct. Retningslinjerne for den danske udviklingsbistand vil i den kommende samling blive lagt frem til drøftelse her i folketinget.

Jeg har nu skitseret regeringens udspil til en samlet politik.

De lovforslag, der er nødvendige led i denne politik, vil hurtigt blive fremsat for folketinget, så vi kan komme i gang med arbejdet, for det haster nemlig med at nå resultater.

Regeringen er sig fuldt bevidst, at den er en mindretalsregering. Den fremsætter sine forslag uden sikkerhed for, hvordan de vil blive modtaget ved første behandling.

Men vi vil møde både her i folketinget og i den udvalgsbehandling, der skal finde sted, med viljen til at lade de bedste argumenter få den største vægt. Den enighed, der er i regeringen, vil ikke være en spændetrøje, der hindrer os i at

møde folketingets øvrige partier og lade de forskellige synspunkter og argumenter få indflydelse på det endelige resultat, vi skal nå.

Det, jeg her har sagt, betyder, at den endelige afgørelse måske mere end i mange år – det er nyt – vil blive truffet i udvalgene og her i folketingsalen – de to steder, hvor afgørelserne efter vor forfatning bør træffes.

Det er regeringens håb, at vi i dette arbejde må blive mødt af partier, som vel har deres egne synspunkter – ellers var folkestyret jo dødt – men som samtidig har en ærlig vilje til at søge en holdbar løsning på de problemer, vi er stillet over for.

Regeringen føler det som sin store opgave at samle alle, som kan og som vil bære et ansvar i folketinget.

Jeg retter også – så stærkt som jeg kan det – en appel til alle i befolkningen om at arbejde med, så det hele kan lykkes. Mange er jo i forvejen hårdt spændt for. Men der er også hundredtusinder i den danske befolkning, der er i stand til i nogle år at gøre alting på deres arbejdsplads og i deres hjem ekstra godt og lidt bedre end før, og hver enkelts fremtid og Danmarks fremtid er faktisk på spil. Vi er alle, mere end gennem mange årtier, langt mere afhængige af »hinandens« gode vilje. Det samme siger jeg i dag til vore mange magtfulde interesseorganisationer og deres ledere. Nu er det ikke længere godt nok bare at ville varetage medlemmernes snævrere interesser – nu er det bydende nødvendigt først og fremmest at se sammenhængen med hele befolkningens og i med landets tarv.

I regeringen erkender vi fuldt ud det ansvar, der hviler på os.

Men jeg vil gerne sige til sidst til alle folketingets partier: det er nu, det skal lykkes at gennemføre den politik, der kan dreje udviklingen i en mere positiv retning, for ellers bliver der nok tale om et fælles skibbrud. Jeg tror ikke, det ville dulme, at skibbruddet blev fælles - ikke dulme for nogen af os.

Det er regeringens håb, at et bredt flertal i folketinget vil arbejde positivt med på løsninger og resultater, der kan være til gavn for det danske samfund.

Lad mig slutte med at motivere et trefoldigt leve for vort land.

Danmark længe leve!

(Statsministerens opfordring besvaredes med et trefoldigt hurra).

Kilde

folketingstidende.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Det Konservative Folkeparti, Folketingstale, Taler om velfærdsstaten, Tiltrædelsestale, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/poul-schlueters-aabningstale-1982>